

УДК 332.016

ОСНОВНІ СУЧАСНІ НАПРЯМИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО (ПРОСТОРОВОГО) СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

ОДАРЮК Тетяна¹

Ключові слова

інновації, ландшафтне територіальне планування, кластер, еколого-ландшафтне планування

Анотація

У роботі представлені узагальнюючі сучасні напрями просторового розвитку сталого землекористування в межах районів, територіальних громад та виробничих комплексів. Розкрита сутність взаємоузгоджувальної системи заходів з охорони земель та перспективами розвитку різних галузей економіки, формуванням сталих землеволодінь і землекористувань.

У процесі переходу до ринкових відносин в Україні принципово іншими стають критерії територіальної організації сільськогосподарського землекористування, що спонукає до переходу від галузевого принципу управління економікою до такого принципу, який би значною мірою базувався на ландшафтно-кластерному підході. Еколого-економічна спрямованість територіального планування сталого землекористування очевидна. Пріоритетне значення має еколого-ландшафтна складова суті територіального планування розвитку сталого землекористування. Первинний стан земель можна розглядати як природну субстанцію, а вторинне – як засіб виробництва або нерухоме майно. Недооцінювання екологічної суті територіального планування землекористування є досить небезпечним. Переваги ландшафтного територіального планування землекористування, у порівнянні із звичайними методами впорядкування території, полягають у доцільності розвитку економіки й природокористування, застосовуючи єдність, цілісність, комплексність завдань і заходи щодо організації використання й охорони земель, забезпечення узгодженості інтересів через балансові відносини природних й економічних ресурсів, довгострокове збереження системоутворюючих елементів територіального устрою, багатоваріантність моделей, конструкцій і проектних рішень. Територіальне планування сталого землекористування має забезпечити організацію використання й охорони земель як природного ресурсу, місця проживання і господарської діяльності людини, головного засобу виробництва у сільському та лісовому господарствах, об'єкта інших соціально-економічних зв'язків. До традиційного соціально-економічного обґрунтування землевпорядних рішень необхідний їх об'єктивний екологічний аналіз з використанням детальної і достовірної екологічної інформації [2]. *Еколого-ландшафтний підхід* враховує ландшафтну диференціацію території з виділенням еколого-ландшафтних зон (типів, підтипів, видів) для подальшого устрою території на

¹ Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», старший викладач, ORCID: 0000-0003-0454-8615, e-mail: olga23071980@ukr.net

визначених частинах агроландшафту (місцевостях, урочищах, підурочищах, фаціях). Проектування на ландшафтній основі починають з еколого-ландшафтного мікрозонування території, що проводиться у ході підготовчих робіт до складання проекту землеустрою і завершують формуванням екологічно однорідних ділянок, враховуючи систему землеробства і природоохоронні заходи. Додатково проектуються організаційно-територіальні заходи, що підвищують екологічну стійкість (стабільність) території: мікрозаповідники, міграційні коридори, зони рекреації [1].

Кластер (разом з фінансово-промисловими групами, холдингами і т. п.) - одна з сучасних форм інтеграції, метою якої є створення індустріальної основи для підвищення конкурентоздатності, високої продуктивності та економічного зростання. Зарубіжні дослідження переконують, що саме завдяки кластерам підвищується продуктивність земель і впроваджуються інновації [3]. Створення кластерів обумовлене загальними закономірностями розвитку сучасної економіки і розвитком партнерства між державою, економікою і наукою. Вітчизняні науковці розкривають сутність і наповнення поняття «територіально-просторовий економіко-екологічний кластер - це виокремлена сукупність господарських одиниць території, що мають спільні ознаки та проблеми економічного розвитку, пов'язані з захистом навколишнього природного середовища, мету і стратегію протидії процесам деструкції, деградації та нейоризації середовища» [2]. Проте, незважаючи на певні складнощі, кластерний підхід має великі перспективи у формуванні сучасного економічного та земельно-майнового комплексів українських регіонів. Досягнення найвищої ефективності територіального планування розвитку сталого землекористування можливе лише за умов раціонального поєднання всіх напрямків еколого-економічних аспектів впливу на економіку сталого землекористування.

Література

- [1] Третяк А. М. Земельний капітал: теоретико-методологічні основи формування та функціонування / Третяк А. М. – Львів: СПОЛЮМ, 2018. - 520 с.
- [2] Третяк А. М. Територіальне планування землекористування в контексті формування фінансової стійкості об'єднаних територіальних громад / А.М. Третяк // Управління земельними ресурсами та землеустрой. – № 1'2019. – С. 21-27.
- Пендзей Л.П. Формування та інституційне забезпечення ринкового обігу земель сільськогосподарського призначення / Л.П. Пендзей // Землеустрой, кадастр і моніторинг земель. – № 4'2018. – С. 82-90.

MAIN MODERN DIRECTIONS OF TERRITORIAL (SPATIAL) SUSTAINABLE LAND USE

ODARYUK Tetyana

Abstract. The work presents generalizing modern directions of spatial development of sustainable land use within districts, territorial communities and industrial complexes. The essence of the mutual coordination system of measures for land protection and the prospects for the development of various branches of the economy, the formation of sustainable land ownership and land use are revealed.

Keywords: innovations, landscape territorial planning, cluster, ecological landscape planning.